

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio II. Quotuplex sit Decima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

autem Levi dedi omnes Decimas Israelis in possessionem pro ministerio, quo serviunt mihi in tabernaculo fœderis.

7 Non obstat dictis, quòd decimæ non solis Ecclesiæ Ministris, sed etiam Laicis, & nimium multis penduntur. Nam illi solùm in definitione exprimendi erant, quibus jure, & ex sua origine debentur; non quibus per accidens duntaxat ex privilegio, vel qui iniquè eas detinent, uti haud dubiè in nostra Germania multi eas Laici nullo legitimo titulo usurpant, sed partim calamitosi illis temporibus, quibus illa vicinæque Provinciæ varijs Hæresibus inundatæ, bonæque Ecclesiarum direpta fuerunt; partim invalida alienatione per Rectores Ecclesiarum facta, eas occuparunt, rudibus præcipuè aliquot seculis, quibus dissipatio bonorum Ecclesiasticorum frequens erat, uti patet ex pluribus Pontificum constitutionibus, per quas identidem prohibebatur, ac irrita declarabatur. Non enim ullo modo credibile videtur, tot Decimas, quot sunt penes Laicos, legitime istem

ab Ecclesia fuisse concessas: partim, quia de paucis concessionibus (quæ tamen ipsæ ferè solùm ad tempus, & pro aliquo necessitatis casu factæ sunt) exstant testimonia: partim, quia non constat de tot Principum ac Procerum meritis in Ecclesiam, ob quæ sola Decimæ Laicis concedi solent; maximè quòd illi, quorum ardentius erat Religionis studium, ac propterea majus in Ecclesiam meritum, temporalia ferè non exigebant ab eadem, sed suâ ipsi largiebantur.

Ex dictis infertur discrimen, quòd est inter Decimas, & Primitias. Decimæ enim sunt pars Decima fructuum & lucrorum Ministris Ecclesiæ solvenda; Primitiæ verò sunt primi fructus. Hæ immediatè offeruntur Deo; in gratiarum actionem pro frugibus terræ illæ immediatè solvuntur Ministris Ecclesiæ ad sustentationem tanquam stipendium pro Ministerio, quo serviunt altari, & fidei populo. Et quamvis, ut nunc Clero, ita olim etiam Levitis solutæ fuerint Decimæ: Primitiæ tamen, uti & primogenita, solis Sacerdotibus & Pontifici cedebant.

QUÆSTIO II

Quotuplex sit Decimæ.

SUMMARIUM.

9. Decimarum diversitas juxta diversitatem fructuum.
10. Quibusdam aliæ sunt Prædiales, aliæ Personales, aliæ Mixtæ.

11. Dividuntur adquatè in Reales & Personales.
12. Nulla est necessitas addendi Mixtas.

12. Discrimen inter Reales & Personales.

14. Reales alia sunt Majores, Minores alia.

15. Minorum acceptio non est ubique eadem.

16. Decima quadam sunt Ordinaria, quadam Extraordinaria.

17. Ecclesiastica alia sunt Spirituales, alia Temporales.

18. 19. 20. In dubio censentur Ecclesiastica & Spirituales.

Cum varia sint res, ex quarum fructibus solvitur Decima pars, Decimarum quoque varia discrimina esse necesse est: cum ipsarum diversitas non tam a personarum, quibus; quam ex rerum, ex quibus penduntur, varietate nascatur. Fructuum præcipue, quorum decima pars solvitur, natura hic spectatur. Fructus autem sunt triplicis generis. Primò Naturales, quos natura producit, nullà, aut modicà adjuta hominum industrià, uti sunt foetus animalium, lac, lana, poma, frivæ caduæ. Secundò Merè industriales, quos tantùm, aut potissimum, labor & industria hominis parit, uti sunt quæstus & lucra ex negotiatione, pecunijs ad censum datis, artificio, officio &c. Tertio Mixti, qui partim ex re, partim ex industria nascuntur, uti sunt frumentum, vinum; butyrum, caseus &c. Mixti fructus à non paucis Juris Consultis Industriales dicuntur: nam Prædiales distinguunt in Naturales & Industriales, ut notat Covarru. *L. 1. var. c. 3. n. 6.* cum Gloss. *in L. Divortio ff. soluto Matr.* non quod in prioribus nulla concurrat hominum industria, & in posterioribus nihil operetur natura: sed quia in posterioribus mul-

tum natura facit cum modico hominum labore; in his verò multà industrià opus est, ut illa adjuvetur. Unde fructus arborum vocant Naturales, segetum Industriales, ac oleum quoque inter industriales ponunt. Bartol. *in L. Ex diverso. C. de R. V.* Eadem est ratio de vino, ut indicatur *in L. ejus ff. de legat. 1.* Quo modo etiam lac, lana, & animalium foetus inter fructus Industriales numerantur à Bartol. *L. 2. & Bald. in L. ancilla L. de furt. ac Panor. in C. Gravis de restit. spoliat.*

Cum ergo fructuum sint tria genera, pariter tria Decimarum genera erunt. Primò Prædiales, quæ de fructibus ex prædio sive è terra provenientes solvuntur. Secundò Personales, quæ ex lucro, per quamcunque licitam hominis actionem, puta, per negotiationem, artificium acquisito præstantur. Tertio Mixtæ. Ita cas dividunt Hostiens. *in summa h. t. §. 1. Sylvest. & Angel. V. Decima.* Azor. *p. 1. l. 7. c. 34. q. 3.* Monet. *de Decim. c. 3. v. 9.* Fagundes *lib. 1. c. 2. n. 1.* Rebuffus: *tr. de Decim. c. 3. q. 3. n. 29. & 30.* Tyndar. *cod. tract. 9. 1. n. 4.* Gonzal. *in C. 7. h. t. n. 4.* Gilcken. *ad Auth. quas notiones. C. de S. S. Eccles. à n. 3.* Duaren. *de S. Eccl.*
ad 3. *Distict.*

Ministr. Benef. lib. 7. c. 1. Hun. *Encyclop. p. 5. t. 2. c. 1. n. 14.* alijque plurimi. Verum hoc tertium divisionis membrum ceaseo redundare, & involvi in primo. Itaque sit

11 **A**ssert. I. Decimæ adæquatè dividuntur in *Reales & Personales*. Ita *Suar. Tom. 1. de Relig. lib. 1. c. 9. n. 4.* *August. Barbol. de Offic. Paroch. c. 28. §. 3. n. 9.* alijque communiter teste *Navarr. Cons. 1. de Decimis num. 8.* præsertim RR. *Reales* dicimus, quæ solvuntur ex fructibus, quos natura profert, vel bonitate ferè spontanea, & industriâ hominum non provocata, vel hæc adjuta. Quales sunt Decimæ frumenti, vini, olei, olerum, pomorum, leguminum, foeni, lini, cannabis, nec non foëtus, aliorumque fructuum, quos proferunt animalia, aut quæ ex his fructibus fiunt, ut lactis, lanæ, ovorum, mellis, butyri, casei, &c. Hæ plerumque dicuntur *Prædiales*, eò quòd ex solo & prædio proveniunt. *Personales* sunt, quæ percipiuntur ex lucris, seu commodis, quæ præcipuè, ac immediatè suo labori, industriæ, arti, ac ingenio, debet persona; uti sunt lucra ex artefactis & negotiatione, salaria ratione officij aut dignitatis, merces locatæ operæ, stipendia militiæ, spolia ex hostibus, præda ex venatione, aucupio, piscatu &c.

12 **Q**uòd nulla sit necessitas addendi tertium genus *Mixtarum*, sed quòd hæc sub primo *Realium*, seu *Prædialium* comprehendantur, sumitur *lex L. 28. ff. de usur. ubi Jctus: in*

*pecudum fructu etiam factus est, sicut & lac, & pilus, & lana. Itaque agni & hædi & vituli statim pleno jure sunt bona fidei possessoris & fructuarij, sicut alij fructus fundi bonæ fidei possessi. Censendi igitur sunt tales fructus esse verè naturales, non industriales. II. Quia C. 20. h. t. tantùm fit mentio *Personarium*, & *Prædialium*, nullibi *Mixtarum*.*

III. Quia etsi ad fructus animalium multum conferat industria humana, potissimùm tamen tribuit benignitas ac solertia naturæ. Unde quamvis ad frumentum, vinum, ac legumina plurimum laboris, ac industriæ humanæ requiratur, (qua de causa à Juris-Consultis inter fructus in industriales numerantur, ut diximus) longèque plus, quàm ad poma arborum, & ad foenum; nihilominus non dicuntur Decimæ Mixtæ, sed absolutè ad prædiales referuntur. Ergo ad has pariter referendæ sunt Decimæ animalium. Aliàs si partim prædiales, partim personales censendæ forent, quia cum natura in his fructibus producendis multum laborat humana industria, pauci forent fructus, & Decimæ prædiales, sed sola ferè poma, ac foenum. IV. Quia ipsi adversarij extra præsentem controversiam Decimas mixtas accensent Prædialibus, & reverà inter has computandæ sunt, ut benè notat *Marta de Jurisdic. p. 2. c. 43. n. 36.* Nam sicut Decimæ frumenti solvendæ sunt non illi Parochiæ, in qua Dominus fundi habitat; sed illi, in qua est

est fundus, ita pariter decimus foetus solvendus est ibi, ubi pascua sunt, & foetura pecoris, non ubi ejus Dominus. Et sicut non deductis expensis decimæ prædiales solvuntur, ita pariter illæ, quas dicunt Mixtas. Igitur naturam participant Prædialium, non Personalium; cum hæc solvantur deductis expensis, & ibi, ubi habitat, qui lucrum fecit.

13 Cæterum accuratè perquirere, quid intersit inter Decimas Reales ac Personales, propter diversas earum proprietates & effectus magnopere necessarium est. Nam I. Reales debentur expensis non deductis. II. Debentur etiam ab Infidelibus, v.g. à Judæis ex prædijs & animalibus, intra fines Catholicæ Parochiæ sitis. III. Majores (de quibus mox agemus) debentur ubique, IV. Debentur Reales illi Parochiæ, intra cujus fines proveniunt fructus. E contrario Personales non debentur, nisi deductis expensis. Nec ab Infidelibus. Nec ubique, sed ferè nullibi locorum. Nec in Parochia, intra cujus fines lucrum provenit, sed ubi habitat is, qui percipit: quas differentias infra explicabimus.

14 Assert. II. Decimæ Reales aliæ sunt Majores, Minores aliæ. Ita Innoc. III. in C. 30. h. t. estque ista distinctio passim usu recepta, præsertim in nostra Germânia, ubi sæpe Episcopo, Principi, Monasterio &c. Decimæ Majores solvuntur, Minores Parocho vel Vicario. Majores sunt, quæ penduntur ex frumento, vino, oleo &c. Mi-

nores ex animalibus, foeno, olivibus, pomis arborum, lino, castane, rapis, naps, cepis, milio, variisque leguminibus, ut fabis, pisis, ciceribus, lentibus, lupinis &c.

Quemadmodum verò universim 15 quoad decimas multum possunt consuetudo, & peculiarium locorum statuta, ut infra dicetur: ita id maxime verum est quo ad fructus, utpote quorum aliqui hinc ad majores, alibi ad minores decimas referuntur. In Statutis Bavaricis Tit. 28. art. 12. fructus decimis obnoxij, haud dubiè juxta antiquam consuetudinem, sic distribuuntur: Zu dem kleinen Zehent gehören Kraut / Rieben / Flay / Hauff / Breim / und dergleichen geringe Frücht / auch der Obst / und Blut Zehent; aber Arbeits / Hädelpreun / Bonnen / und Linsen / sollè zu dem Getraid / als zu dem grossen Zehent gerechnet werden / es wäre dann an einem oder anderem Orth ein anderes / wie recht ist / herkommen / soll es dabey bleiben.

Assert. III. Decimæ aliæ sunt Ordinaræ, quæ videlicet statis temporibus, & stabiliter ex fructibus prædiorum, ac lucris personæ solvuntur. Aliæ Extraordinariæ, extra ordinem & in certis quibusdam casibus à SS. Pontifice imponuntur. Tales erant, de quibus agitur Clement. 2. h. t. & Extravag. un. cod. Tales item, quas summi Pontifices ex bonis Ecclesiasticis pro subsidio Terræ sanctæ, aut in bellum sacrum contra Saracenos, Franciæ aliisque Regibus frequenter concesserunt, ut dixi

n. 2. & multa huiusmodi concessio-
num exempla afferunt Petr. Greg.
Syntag. Jur. lib. 2. C. 20. à n. 3. &
Roufel. lib. 3. Histor. Jurisd. Pontif.
c. 2. Esse penes SS. Pontificem hanc
potestatem à Clericis hæc exigendi ex-
tra dubium est, & patebit ex dicendis.

17 Assert. IV. Ecclesiasticæ Decimæ
aliæ sunt Spirituales, aliæ Tempora-
les. Spirituales sunt, quæ penes Ec-
clesiam sunt, sicque titulo spirituali
connexæ. Temporales, quæ à Sede
Pontificia, vel ante Concilium Late-
ranense Anno 1179. celebratum
etiam ab Episcopis in feudum, etiam
perpetuum, laicis concedebantur;
unde passim Decimæ Sæculares & Lai-
cales nominantur. Sunt istæ nihilo-
minus Ecclesiasticæ: quia, quando
Laicis conceduntur decimæ, sola
utilitas conceditur, manetque Jus di-
rectum semper penes Ecclesiam, &
idcirco, ut dixi supra n. 2. si rever-
tantur ad Ecclesiam, redeunt pariter
ad primævum statum, & naturam, ne-
que tanquam laicales liberè denuò
in laicos alienari in perpetuum pos-
sunt; possunt verò ab Ecclesia vindicari,
si Laicus eas vacantes sine legiti-
mo hærede reliquerit, aut crimen
confiscatione dignum commiserit,
ut rectè monet Engl *h. t. §. 2. n. 19.*
Hinc aliqui illas, quas dixi Spiritu-
ales, vocant omnino Spirituales,
seu strictè Ecclesiasticas; has verò
dicunt laicales aliquo modo, seu mi-
nus strictè Ecclesiasticas. Plurimi
alij supponunt, has Decimas tempo-
rales esse verè Ecclesiasticas, & non

malè allatam modò divisionem om-
nino omittunt, quia videlicet non est
de natura Decimarum, sed merè per-
accidens, esse penes laicos earum uti-
litatem.

Notandum hic porro est, quales
in dubio censendæ sint Decimæ. Ec-
primò quidem dubitari potest, an ali-
qua Decima secundum suam origi-
nem, & jus radicale sit profana, an
sacra. v. g. si Princeps ex aliqua re
decimas percipiat, & dubitetur, an
tributi nomine fuerint impostæ ab
anteecessoribus, sicque semper & in
ipso ortu fuerint profanæ, an verò
eidem ab Ecclesia concessæ? Secun-
dò dubitatur frequenter, utrum De-
cimæ Ecclesiasticæ manserint spiri-
tuales, quales naturà suà sunt; an
verò à titulo spirituali separatæ laicis
sint concessæ?

In secundo casu videtur omnino
certum esse, quòd præsumendum sit,
non fuisse separatas à titulo suo spi-
rituali, sed esse etiamnum purè Ec-
clesiasticas, & Spirituales. Ita Baldus
lib. 1. cons. 419. aliique communissi-
mè, estque frequenter ita iudicatum
in Rota Romana, teste Card. de Lu-
ca *disc. 6. de Decim. n. 16.* Ratio est:
quia talis mutatio & alienatio Deci-
marum in Laicos est facti, estque Pri-
vilegium; factum autem non præsu-
mitur, sed probari debet, *L. in bello §.*
Factæ ff. de capt. & postlim. l. 1. C. de
Probat. l. afferatio C. de non num.
pecun. Privilegium quoque non
præsumitur. Decius & DD. *in C. Cor-*
rò de Privileg. quia est quid facti. Ec-
sicut

sicut res, quæ erat, præsumitur adhuc esse, ita præsumitur esse, qualis fuit, C. 6. & C. 9. de Præsumpt. L. si quis ex argentarijs. §. an & heredi ff. de Edendo. L. testium. C. de testib.

In primo quoque casu præsumptio est pro Decima Ecclesiastica, ut benè tradunt Layman. lib. 4. Theol.

Mor. 21. 6. c. 1. in fin. Pirrhing h. t. n. 5. alijque. Ratio est: quia comunis lex & consuetudo Ecclesiæ semper fuit, ut ex prædijs clero penderentur Decimæ, ergo si ex aliqua re non Ecclesia, sed Princeps laicus, decimas percipit, censendum est, quòd in hunc ab illa fuerint translata.

CAPUT II.

De Jure, quo statuta sunt Decimæ.

QUÆSTIO I.

An sint statuta Jure Naturæ?

SUMMARIUM.

21. *Causa efficiens Decimarum Remota & Proxima.*

22. 23. 24. *Videntur deberi Jure Naturæ.*

25. *Non debentur hoc Jure formaliter sumpta, & ut sunt hac pars*

determinata.

26. 27. 28. *Solutio oppositorum.*

29. 30. *Debentur Jure Naturæ, quantum sunt necessaria ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ.*

31. *Et Jure Divino etiam positivo.*

21 **E**Xplicatâ, quantum satis est, naturâ & causis intrinsicis Decimarum, exprimenda nunc est causa efficiens tam Remota, quàm Proxima. Proxima sunt illi, qui eas solvunt. Remota est lex obligans ad solvendas. Hæc utrùm sit Humana tantùm, an verò Divina vel Naturalis, sciri multùm interest: nam si est una ex posterioribus, nec consuetudo contraria, nec præscriptio ipsi prævalebit; uti nec Privilegium. His autem omnibus tolli potest, si dunta-

xat humana est. Loquimur autem de Decima parte fructuum, seu de Decimis, ut vocant, formaliter sumptis; non de illa parte seu quota, quæ necessaria præcisè est ad alendos Ecclesiæ Ministros, quam non pauci vocant Decimam materialiter spectatam, vel Decimam sustentationis.

Sunt, quæ suadeant, jure Naturæ deberi. Nam I. in statu Naturæ Abraham de omnibus spolijs, quæ tulerat de quinque Regibus à se devi-

B

Clis,